

jelenet, ráadásul a színjátékosok (valószínűleg szándékosan) halkított tónusban beszélnek, amit még az is tetéz, hogy szinte végig a földön fekvő-ülve játszanak, mint valami táborúz körül anekdotázó társaság egy osztálykiránduláson.

Ha a választott/kapott helyszín hátrányait nem is róhatom fel, azért mégiscsak meg kell jegyezzem, hogy ha túlságosan mereven ragaszkodunk egy választott színházi „közlekedési rendhez” – jelen esetben a fenti játékszabályokhoz –, akkor egy idő után zsákutcába jutunk, nem tudjuk szabadjára engedni azokat az impulzusokat, amelyek – esetleg váratlanságukkal – fordulatot hozhatnának az előadásba.

A bagiak ugyanakkor számos mikrokonfliktusra, hétköznapi élethelyzetre tudnak ráélesíteni, s ha jobban láttunk-hallottunk volna (például, ha körbeülhettük volna őket!), jómagam a bele-beleszunyókálás bűnébe sem estem volna (megjegyzem, vannak, akik bocsánatosnak tartják az ilyesmit).

Házibuliszínházat láttunk a helyiektől (Ifjú Morbid Színpad, Kecskemét: *Pszychedelia*, rendezte Sárosi Gábor), ami a szülők (felnőttek) távollétében zajlott. A cím egyértelműen jelzi ennek az előadásnak a szellemi-fizikai terét. Két biztos és a realitásba horgonyzott pontja van az előadásnak: az eleje, amikor a szülők távoznak, és a vége, amikor megérkeznek és keltegetik a még mindig kábult álomban heverő fiatalokat. Ami a két pont között történik, arról összefüggő és racionális magyarázatot adni lehetetlen, mert ez az utazás határátlépés minden tekintetben: átlépés a belső én világába, ahol a képzelet bárkit bármivé átváltoztathat (bogár, bagoly, galambpár), bárhová vihet (ég, erdő, vagy tenger mélye), és bárki mellé oda-sodorhat.

S bár az irracionalitás közegébe, az értelmén és az oksági viszonyokon túlra helyezi magát ez az előadás, mégis át tud szivárogni valahogy a kívülálló lelkébe is. Az ok talán az lehet, hogy bármilyen metamorfózis-metasztázis történik is a színpadon, annak részese mindig teljesen maga mögött képes hagyni a megelőző állapotot, hogy fesztelenül egy újbán mutassa meg magát. Egy másik társasági esemény, egy szörprájz partira (Kárpáti Péter után szabadon...) való készülődés fanyar/őszinte megidézése a Budai Középiskola Ködvelők csoportjának *A Gyuri?* című darabja, amely teljes egészében improvizációkra épül, s a címből sejthető is, hogy mire megy ki ez a játék.

Igaz, e „várakozás”-dramaturgiára épülő előadásban akadnak üresjáratok is, mégis a társaságot összetartó és széthúzó erők, a cselekmény terébe belépő és onnan távozó személyek minden esetben hoznak, illetve magukkal visznek valamit, ami hozzájárul a társaságról kirajzolódó összkép sokrétűségéhez.

Kitűnő az előadás humora, jól gazdálkodik a „fordulatokkal”, kerülnek minden erőltetett moralizálást. Az általuk önmagukról rajzolt „háttér kép”-et öniróniával és finom játékkultúrával helyezik el az előadás jelen idejében.

Perényi Balázsék előadásáról (*Jövőképtelen*, VMG-KIMI-12/D) több recenzió és méltatás is megjelent már, jómagam is harmadszor láttam. Ez a mostani sikerült a legjobban. Ebben, túl azon, hogy sokat érett az előadás, nagy szerepe van annak is, hogy az eddigi legjobb térben és világítással tudták a Círóka színpadára vinni. A megjelent írásokban mindenki dicséri a saját kezűleg alkotott, különleges maszkokat, azt, ahogy mozgatják, léteznek bennük és általuk, a különleges lelki animációt, ezt a furcsa társadalmi panorámát, amit e végzős középiskolás osztály vetít elénk a maga brutális, időnként sírni valóan kilátástalan nivoltában. Én most csak egyet tennék hozzá a már leírtakhoz, elmondottakhoz, amit talán csak a színház által velem együtt szocializálódott nemzedéktársaim fognak érteni: ez az előadás olyasfajta megrendülést váltott ki belőlem, amit a Paál István vezette szegedi JATE Színpad egykori Petőfi-rockja alatt és után éreztem 1974 körül.

Mert a *Jövőképtelen* is SORSDÖNTŐ kérdéseket vet fel és közvetít, amelyekkel katartikus a szembesülés nekik is, nekünk is.

Regős János

ODT–2012 – a teljesség igénye nélkül

szubjektív jegyzetek

Két és fél nap alatt húsz előadásra vártunk esőben, napfényben, fagyizásban, éjszakai csillagvizsgálásban, a tömeg préselő ölelésében, párbeszédekben, pizzában, sétában, ebédben és vacsorában, a városban való eltévedésben, fáradságban, alvásban, esti sörben és reggeli kávéban – aztán vége lett. És még most is várnak...

Hatalmas bizalomgyakorlatnak éreztem az egész fesztivált. Bekötött szemmel dülöngéltünk mindnyájan, de nem kellett félnünk, valaki mindig elkapott. A több órás csúszások, a teremcserek, a néhol előadásokat leromboló terek, a darabok közötti városi túrák, az utolsó pillanatban becsukott ajtók mind-mind részei az Országos Diákszínházi Találkozóknak.

11. kép: VMG–KIMI 12.D, Budapest, *Jövőképtelen*, rendezte Perényi Balázs, Somogyi Tamás. Papp Gergely felvétele

Évekig azt gondoltam, hogy ez ilyen, ennek így kell lennie, ez ettől találkozó. Aztán lassan elmúlt ez az érzés, és belső fájdalommá érett. Miértékké. Amikor ennyi gyerkőc és tanár dolgozik, miért nem tudunk megbecsült helyzetet teremteni a munkájuknak? Nem akarok hibáztatni senkit. Csak fáj... Fáj, hogy látom, mikor egy előadást megöl a felkínált színházi tér. Fáj, mikor érezhetem a hajnal egykor kezdődő játékon a fásult várakozást, és láthatom a félig üres nézőteret. Fáj, hogy versenynek és téthelyzetnek éli meg a játékosok jelentős része. Fáj, hogy megértőnek kell lenni minden helyzettel, mert azt a nagy közös nincs szüli.

Eljutok odáig, hogy *Jövőképtelen* minden. És értem Perényi Balázsék előadását, és megélem azt. Fáj érteni. Nem szeretném! De ez ettől jó. A fesztivál közönségdíjas előadása. Ez most a földj, legalábbis azt hiszem. Mindenki így éli meg! Biztosan így van. Sokaknak katartikus élmény. Engem is szembesít saját magammal. Nagyon rosszul vagyok az előadás után. Az egész munkámat máshogy szeretném végezni. Ugyanakkor nekem túlonként direkt az előadást. Nem kérdez, hanem az arcomba vág. Közöl. Tényeket, amikkel nem tudunk mit kezdeni...

Idén volt szerencsém két regionális fesztivál (Pécs és Győr) minden előadását végignézni. És már akkor megfogalmazódott bennem a gondolat, hogy mi számít igazán? A színházi megformáltság, a közlés módja, a jelrendszer izgalmassága, a gyerekek játéka, a rítus? A regionálison mérlegre kell tenni az előadásokat valami alapján... De az országoson, köszönhetően az új rendszernek, nem kell. (2010 óta nincsenek az

országos találkozón minősítések.) Már csak egy dolog van, ami számít: az érvényes közlés és a tartalom találkozása a színpadon és a nézőben.

Kecskeófalu polgármestere a köztársasági elnökhöz

Tisztelt Elnök Úr!

Nagy örömmre szolgált és szolgál a mai napig, hogy betekintést nyerhettem az 1959. évi jogi törvénykönyv 12.§ 17-es jogszabálya alapján a középiskolás tanulók által űzött színjátszásba, a Kecskeméten rendezett Országos Diákszínjátszó Találkozó keretein belül. Észrevételeimet, tapasztalataimat, az előadások kapcsán felmerülő gondolatokat és kérdéseket osztom meg Önnel a következő sorokban.

Az előadások helyszíneit kissé átgondolatlanak éreztem, de mentségére szolgáljon minden szervezőnek a rájuk nehezedő teher nagysága, és a fesztivál lineárisan növekvő igényeinek súlya, mindazonáltal tisztában vagyok azzal a ténnyel is, hogy az anyagi és szellemi források bizonyos mértékű hiánya mellett nehéz vagy már-már lehetetlen a fesztiválozók elvárásainak eleget tenni.

Az előadások színvonalát laikus nézőként a következőképp ítélem meg: szélsőséges színészi alakítások és ugyanilyen rendezői megoldások voltak, ami valószínűleg a regionális válogatók miatt alakult így, hiszen míg egyes régiók igen fejlettek e téren, mások nem. Ott még csak most bontogatják szárnyaikat.

Az alkotók hozzáállása véleményem szerint stagnál, nem vettem észre változást az előadások színvonalában, ami feltételezhetően a közösségi összetartás hiánya, és az individuális eszméket előtérbe helyező csoportvezetők miatt van így.

Hiányolom a közösségi, társadalmi szempontból előremutató, valamint hasznos csoportfoglalkozásokat, illetve a meglévő közös projektek népszerűsítését. Hiszen mindenkinek szüksége van önismeretre, önbecsülésre, az emberi természet megismerésére, a viselkedésformák kódolására, és természetes szocializálódás képességének megszerzésére.

További észrevételek: az étkezés helyszíne (bár az ételek különlegeseek, ízletesek, zamatosak voltak) távol helyezkedett el a többi programot kiszolgáltató intézménytől. A szállás, sajnálatos módon, nem teljes mértékben elégítette ki az igényeimet, higiéniai és egyéb szempontból...

apám, rendezte Tóth Hajni, vagy a bagi Fapihe: *Idehol*). És mindeközben a felsorolt előadásokban ott várakozik a maradandó alkotás lehetősége. Ezen helyzetekkel viszont kezdeni kellene valamit! Ugyanis több előadást és rendezőt is zavar, hogy nem kap igazi segítséget. Évek óta ismétlődő csapdák ezek. És természetesen azért dühítő, mert kívülről olyan kevésnek tűnik az, amin változtatni kéne. De ehhez kevés egy országos találkozó. Ebben soha nincs segítség, a zsűri is csak pillanatnyi állapotot tud szemlélni, és nem egy folyamatot! Sajnálom őket, mert így mi tesszük céltáblává munkájukat. Nemcsak a csoportnak van fejlődési íve, hanem a vezetőnek is! És míg a csoport folyamata könnyen kontrollálható belülről és kívülről egyaránt, addig a másik, a csoportot vezető nem. Nekik segítség kell! A maradandóhoz időre van szükség. Sokat jelenthetne, ha például a régiók munkáit azonos szakemberek követhetnék végig, egy-egy hosszabb cikluson keresztül. Mert addig marad a várakozás...

Bátran leírható, hogy egy olyan fesztiválon vehettünk részt, ahol az előadások egységes képet mutattak. Nem volt nagyon gyenge produkció, ami nehezítette volna a nézői befogadást.

Érdekes volt egy fesztiválon két különböző *Liliom* feldolgozást látni. Gyombolai Gábor „Nemes Nagy Ágneses” diákjainak játéka lenyűgözött egyszerűségével, tisztaságával. Volt benne valami előre megtervezett ártatlanság, amit csapdaként húzott magával az egész játék alatt. A Sztanyiszlavszkij Ugrócsoport Vona Éva rendezésében vitte színre a *Liliomot*. Náluk a szereplők lényükből fakadóan találták meg az utat a szerepekhez, saját jelenükből formálták azokat. Ezt az előadást terjengősnek, feleslegesen hosszúnak élttem meg.

Számomra már évek óta érdekes három műhely működése: Győr, Debrecen, Dombóvár – Pécs. Egyértelmű nyomot hagynak a színpadon. Fel lehet ismerni ezen műhelyek előadásait! A debreceniek Olasz Renátó rendezte *A.G.N.E.S.* előadása sokkolt az első 20 perccel. Egészen zseniálisnak éreztem, de utána már saját magába fulladt a játékuk Túlpörgetettségét már nem lehetett hova fokozni, és a tragédia megtörténézéséhez nem kínált lehetőséget a rendező. A vaskos humor szinte minden pillanata élt, de a végzetes fájdalom megjelenítéséhez nem sikerült megfelelő közlési formát kialakítani.

Nehéz találkozás ez. Néhol érezhetően a rendező-dramatanár keze nyoma erősen meglátszik (pl.: NNÁ-KIMI 11B, Budapest, *Babaszoba*; rendező Herold Eszter). Néhol dramaturgiai anarchiát okoz a gyermekekből megfogalmazott mondanivaló (pl.: Kabócák, Pécs: *Örkény / Vallomások*; rendezte Gál Éva, vagy Arrabona Diákszínpad, Győr: *MI, Time*). Néha saját előadásunk iránt érzett szerelmes pillanatainkba feledkezünk bele (pl.: Janus, Pécs: *Tavaszcvarás*; rendezte Tölgyfa Gergely, vagy Adyák, Debrecen: *A.G.N.E.S.*; rendezte Olasz Renátó). Néha elveszünk a felkínált alapanyag útvesztőiben (pl.: Petőfi Kvartett, Sárobgárd: *Ádáméva*; rendezte Leszkovszky Anna), vagy csak egyszerűen szétrombolták az előadást a terem adta lehetőségek (Muppet show, Műszi, Pécs: *Az én nagy-*

A pécsiek három előadása érezhetően egy forrásból táplálkozik. Mindegyik a gyermekek számára aktuális problémából indul ki. Fontos elemként jellemzi őket a saját maguk által írt zenék, az élő hangszeres kíséretek, a kollázs technikával összerakott dramaturgia. Mindhárom előadást kétszer láttam, és elmondható, hogy a regionális fesztiválon több tartalmat közvetítettek. Sajnálatos módon a dombóváriak igen érdekes színházi kísérlete nem lehetett jelen a fesztiválon.

Győrből két előadás: az Arrabona és a Tractor csoport, Balla Richie és Varju Nándi. Nándiék Marquez *Előre bejelentett gyilkossága* gondos és precíz rituálé – ezen előadást csak Győrben láttam –, de a játsszók nehezen bírták el a tartalom súlyát. Richiék saját szerkesztésű és írású előadása tisztaságával, egyszerű közlésével lenyűgözött. Nagyon erős tartalmat közvetítettek – sikeresen. Erős, finoman szerkesztett humor, fájó és ügyesen mélyített tartalmak jellemezték a rendezést.

Aztán ott volt a düh is! Hogy ejnye, no! Nem találtam oda! Vagy áztam-fáztam, de nem értem át! Ilyen egy országos diákszínjátsszó. Sajnos nem láttam az összes előadást! Megint.

Kétszer volt szerencsém országos találkozót rendezni. Nekem ezek a fesztiválok arról is szólnak, amit már nem is hiszek el: vannak emberek, akik még hisznek. Akiknek fontos, hogy legyen találkozó. Nekem ők nyújtják mindig a legjobb alakítást, és ők a legjobb rendezők. Sajnálom és nagyra becsülöm őket, Hajós Zsuzsát és Sárosi Gábort –, ezerszer le kéne írni a nevüket! Gyerekeink nevében köszönöm! Fáj, hogy ennek így kell lenni...

Az odétéről (diákszem)

...és... tök jó volt, hogy mehettünk odétére, bár a képzeletemben mindig úgy él, hogy közös zenélések közepette idegen emberek válnak közeli ismerőssé, és hatalmasat szórakozunk esténként. Ehelyett azt látom, hogy elidegenedtek egymástól a diákok, és ez a tény gyakran elszomorít. Esténként a legtöbb csoport (amelyik még nem játszott, csak a következő napon fog) lefekszik aludni nyolckor, amit megértek, mert tényleg szar fáradtan játszani, de szerintem ennek a három napnak a szakmabeli összetartásról, közös játékokról, bulikről kellene szólnia, arról, hogy megmutatjuk egymásnak a munkánkat és ebből tanulunk, építkezünk, nem pedig a véres versenyszellemről, törtetésről, egymás produkciójának lefikázásáról, ellenségeskedésről... Régen rossz az ötlet is, hogy a művészetekből versenyt csináljunk, hiszen nem lehet objektív értékelési rendszert felállítani. Hiába hívjuk találkozóznak, hiába nem helyezések vannak, a verseny szelleme megmarad. Ez nem az elnevezéstől függ, hanem többnyire a hozzáállástól, és sok esetben azt érzem, hogy ezt nagyrészt a csoportvezetők kezdik el táplálni a gyerekekbe. A legszomorúbb pedig, hogy saját nagyságuk növelésére történik mindez, és korántsem a gyerekek szellemi és érzelmi fejlődését szolgálja.

Az előadások színhelyei nagyon szélsőségesek voltak a méret, forma, vizualitás és akusztika tekintetében: néhányan jól jártak, néhányan... hát...

Mindezek ellenére egy nagyszerű rendezvénynek, rendezvényötletnek tartom ezt az eseményt. Kecskemét gyönyörű város, kicsit messze voltak egymástól a helyszínek, de elfeledtette velünk ezt a sok nagyszerű előadás és a város szépsége. Összességében pozitívan éltem meg mind a három napot, és örömmel gondolok rá vissza.

Gondolataimat egy idézettel zárnám, amit egy fórumon találtam, és a sok közül sikerült kiválasztanom a legszebb gyöngyszemet. Talán nem baj, ha másik fórumról másolok ide. Ez *1more* írta: „Ha jól emlékszem, Agárdy Gabi bácsi mondta azt, hogy az az ember, aki elhiszi magáról, hogy este 7-től 10-ig ő Anglia királya, az nem normális, de aki nem hiszi el, az nem színész...”

Végül

A közös hangulat és régi, inkább korábbi emlékek, az ismert jó érzéssel töltenek el minket, ebben a hangulatban lebegtem mindvégig, talán ezért tetszett annyira Perényi Balázs *Jövőképtelenje*. Előre vártam és reméltem, hogy valami jót, nehezen érthető, vagy néha számomra nem érthetőt fogok látni. Ezúttal ez azonban nem így volt, a beavatottság érzése (én ezeket az eseményeket tudom) plusz színezetet kölcsönzött a darabnak, amelynek képei így is megfogtak. Sok hasonló témájú vitát folytattunk le, sok különböző helyen, és a darabról is vitáztunk utána.

Nem sokkal a megtekintés után, mikor már lazultak sokaknál a gátlások, egy fiatal (ezúttal is irgum-burgum) elpöccintett egy csikket. Sajnos nem egyedi eset. Talán az előadás hatása később érik be, vagy „jelentőségtejtesebb” mozdulatsorokra terjed ki, de számomra valahol itt kezdődik a megoldás. Persze én sem szedtem fel vele, és én is dobtam el csikket (egy hónapja nem gyűjtöttem rá). A fesztivál – mint mindig – érdekes gondolatok, lehetőségek, viselkedések tárházának megjelenését kínálta, és csak ajánlani tudom, hogy nem kell megállni az egyetemenél, van diákszínjátsszó, kicsit másként, utána is.

A keretes szövegeket írták: Kecskéófalú polgármestere a Köztársasági Elnökhöz – Cseri Hanna, a Pécsi Művészeti Gimnázium drámatagozatos diákja; Az odétéről (diákszem) – Várnai Enikő, a Pécsi Művészeti Gimnázium drámatagozatos diákja; Végül – Perbát Gergely, volt dombóvári diákszínjátsszó.

Az Országos Diákszínjátszó Találkozó kecskeméti fesztiváljára a következő csoportok, illetve előadások kaptak meghívást:

DÉL-ALFÖLD	<p>IFJÚ MORBID SZÍNPAD, Kecskemét, <i>Pszichedélia</i> rendezte Sárosi Gábor</p> <p>HMG-KIMI 11D, Szentes, <i>A halálra táncoltatott leány</i> rendezte Csapiné Matos Ibolya</p>
DÉL-DUNÁNTÚL	<p>JANUS SR, Pécs, <i>Tavaszcvarás</i> rendezte Tölgyfa Gergely</p> <p>MUPPET SHOW – MÜSZI, Pécs, <i>Az én nagypapám</i> rendezte Tóth Hajni</p> <p>KABÓCÁK, Pécs, <i>Vallomás</i> rendezte Gál Éva</p>
ÉSZAK-ALFÖLD	<p>ADYÁK NEW WAVE, Debrecen, <i>Á.G.N.E.S.</i> rendezte Olasz Renátó</p> <p>ADYÁK-13.D, Debrecen, <i>Marat / Sade</i> rendezte Bakota Árpád</p> <p>SZTANYISZLAVSZKIJ UGRÓCSOPORT, Nagykálló, <i>Liliom</i> rendezte Vona Éva</p>
ÉSZAK-MAGYARORSZÁG	<p>NAGY KOMISZAK, Miskolc, <i>Semmi ágán</i> rendezte Izsó Angelika</p>
KÖZÉP-MAGYARORSZÁG	<p>BUDAI KÖZÉPISKOLA–KÖDVELŐK, Budapest, <i>A Gyuri?</i> rendezte Somfai Barbara</p> <p>ZÖLD MACSKA DIÁKSZÍNPAD, Szigetszentmiklós <i>Szorongás Orpheum</i> rendezte Letenyei Krisztina</p> <p>VMG–KIMI 12.D, Budapest, <i>Jövőképtelen</i> rendezte Perényi Balázs, Somogyi Tamás</p> <p>NNÁ–KIMI 11/B-LIGET CSOPORT, Budapest, <i>Liliom</i> rendezte Gyombolai Gábor</p> <p>VMG–KIMI 11.D, Budapest, <i>A fehér király</i> rendezte Mészáros Zsolt</p> <p>NESZ (NNÁ–KIMI 11B), Budapest, <i>Babaszoba</i> rendezte Herold Eszter</p> <p>FAPIHE, Bag, <i>Idehol</i> rendezte Szivák-Tóth Viktor</p>
KÖZÉP-DUNÁNTÚL	<p>BALATONALMÁDI KÉTTANNYELVŰ GIMNÁZIUM <i>Más Vár</i> rendezte Kovács Gáborján</p> <p>PETŐFI KVARTETT, Sárbogárd, <i>Ádáméva</i> rendezte Leszkovszki Anna</p>
NYUGAT-DUNÁNTÚL	<p>ARRABONA DIÁKSZÍNPAD, Győr, <i>MI, Time</i> rendezte Balla Richárd és Bálint Bernadett</p> <p>TRACTOR CSOPORT, Győr <i>Egy előre bejelentett gyilkosság krónikája</i> rendezte Varju Nándor és Korányi Bálint</p> <p>REPLAY, Győr <i>A nők a Vénuszról jöttek, a férfiak meg ki tudja, de...</i> rendezte Frankó Kata</p>